

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:
za celo leto K 240.—
za pol leta K 120.—

V upravi stane mesečno K 18.—

NOVIČAS

Gredništvo in upravnštvo v Kopitarjevi ulici št. 6 — Telefon
uredništvo št. 50 — Telefon
— upravnštvo št. 528 —CENE PO POŠTI:
za četrto leto K 60.—
za en mesec K 20.—

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Posamezna številka stane K 1.40

Najuspešnejši protest.

Naši pridobitni krogi sklicujejo na dan 3. aprila t. l. veliko protestno zborovanje, ki bo izraz končnega odpora proti brezglavi gospodarski politiki današnjega državnega režima. Ta politika je navidezno uravnana tako, da služi interesom pridobitnih krogov, puščajoč iz vida vsak mar za koristi širokih ljudskih konsumentskih krogov. Ko se pa stvar od bližje pogleda, se pokaže, da od te politike tudi pridobitni krogi ne le nimajo nobene dejanske koristi, ampak da jim ta politika z drugo roko jemlje, kar jim s prvo daje, da jih naravnost upropašuje. Neprestano, brezglavo izpreminjanje carinskih predpisov, balkanske prakse na carinarnicah, nezmisljena davčna bremena, potem pa negotovost v splošnem gospodarskem položaju, kolebajoča, propadajoča valuta — vse to onemogočuje mir in reden potek pridobitnega življenja. Nič več ne ve, kaj naj začne in kaj opusti, da se zavaruje pred katastrofo. Zato je umevno, da so pridobitni krogi postali skrajno nervozni in jih je minil ves ozir na strankarsko-politične zveze.

Sodu pa je izbil dno po vsej priliki zadnji ostri nastop oblasti proti trgovcem in obrtnikom v imenu takoimenovanega zakona proti draginji. Ta nastop je bil izsiljen po skrajni nezadovoljnosti konzumentskih mas, ki jim je draginjska povodenj segla do grla. Delalo se je pri tem brez mere in previdnosti in udarjeni so bili zopet večinoma mali in najmanjši grešniki, dočim se velikim ni skrivil las. Konsumentom pa zakon proti draginji ni niti najmanj pomagal, cene niso šle doli, ampak so raje še narastle.

Z nezadovoljnostjo konzumentskih ljudskih mas se je sedaj strnila tudi nezadovoljnost pridobitnih slojev, ki so končno uvideli, da mora po sedanji poti vse gospodarstvo vzeti vrag. Trgovska in obrtniška zbornica, Zveza industrijcev na slov. ozemlju, Zveza trg. gr. in zadrug za Slovenijo in Pokrajinska zveza obrtnih zadrug — vsi s sedežem v Ljubljani — sklicujejo za ponedeljek 3. t. m. v Mestnem domu protestno zborovanje. Razen tega bodo ta dan v znak protesta zaprte vse trgovine celi dan. Iz tega dejstva se da sklepati, kako daleč morajo biti zavožene naše gospodarske razmere, da so se naši gospodarski krogi odločili do takega koraka. Saj je znano, da naši denarni in gospodarski veljaki politično od nekdanj pripadajo liberalni, sedaj takoimenovani demokratski stranki. Istotako dobro je pa tudi znano, da ta stranka — edina v Sloveniji — brezpogojno služi sedanjemu centralističnemu režimu, ki je propast nas vseh brez razlike stanu, izvzemši samo maloštevilno kliko, ki zajema iz korita sedanjega režima. Ponedeljkovo zborovanje po vsej logiki ne more biti drugega nego protest proti režimu in proti tistim, ki ga vzdržujejo in podpirajo. Ako to ne bo, vsa prirediteljska ne bo resna in ne bo imela drugega namena, nego potolažiti nekaj razburjenih duhov v pridobitno-gospodarskih vrstah.

Toda tudi tedaj, če bo ponedeljkov protest gospodarskih slojev naperjen na pravi naslov, ne bo imel pomena, ako se bo omejil na par resolucij, pa naj bodo te še tako ostre. V Belgradu imajo tako kosmata ušesa, da jih najtežji protestni topovi ne spravijo iz duševnega ravnotežja. Ta režim je neizpremenljiv, dokler ostanejo na oblasti močje, ki ga nosijo oziroma stranke, ki nosijo njih. Ta režim je s koristimi teh moči in njihovih klik tako tesno zvezan, da se mu same ne bodo nikdar in za nobeno ceno odrekle. To je danes za vsakogar jasno. Kajti ako vidimo, kako gredo ti močje svoje pot brezobzirno dalje, dasi vidijo, kako se pod njihovimi koraki ruši sama država, potem pač ne moremo misliti, da bi jih karkoli, še najmanj pa kak besedni protest mogel odvrniti z njihove poti.

Ako hočejo torej pridobitni krogi dejansko nastopiti za rešitev našega gospodarstva, morajo nastopiti pot, ki vede do zrušenja sedanjega režima. To se pa da doseči samo na ta način, da se vržejo s političnega prestola stranke, ki so dvignile na ščit ta režim, ki so z njim zraščene, ki ga drže. To je popolnoma jasno.

Ne vemo, v koliko so naši gospodarski krogi osvojili to stališče. Na vsak način bo široka javnost sodila njihovo inteligenco kakor tudi njihovo resnično neinteresanost na sedanjem za vse pogubnem režimu

po tem, kako se bodo ravnali v političnem boju, ki se bo bil proti temu režimu. Ako bodo tudi v bodoče ostali v taboru, ki zastopa ta režim v Sloveniji, bo ljudstvo mo-

ralo reči: Nese jim, zato so tamkaj; tudi oni se po milosti tega režima pasejo na račun ljudskih žuljev in vsi njihovi protesti so le pesek v oči ljudskim masam.

Mesto draginjskih doklad — disciplinarna preiskava.

Gmotna beda uradništva je splošna, splošno znana — tudi merodajnim izpodb. Znan je tudi boj za izplačilo draginjskih doklad, ki pripadajo uradništvu od 1. jan. t. l. V Belgradu so rekli, da so blagajne prazne, uradništvo pa je zahtevalo izplačilo doklad takoj, ker od januarja do aprila je zrasla draginja tako, da tudi nove doklade ne bodo dosti pripomogle uradnikom iz bede. Boj, ki se je vršil za izplačilo teh doklad v razpravi o dvanajstih za meseca marec in april, je še svež in vsi se spominjamo slavospevov JDS po demokratskem časopisu, ko je prodir predlog, da se izplačajo predmetne draginjske doklade deloma s 1. aprilom, deloma s 1. majem t. l. Valovi nezadovoljstva so se tako še vsaj deloma polegli, uradništvo pa je komaj pričakovalo 1. aprila v trdni veri, da ne bo potegneno za nos.

Merodajni krogi pa so se ravnali po določilih zakona o dvanajstih za marec in april in pripravljali vse potrebno, da se predvidene doklade s 1. apr. res izplačajo. Finančni delegat za Slovenijo dr. Šavnik, ki je priznan najboljši in tudi najbolj vesten finančni uradnik cele države, je n. pr. ukrenil do 27. marca vse potrebno, da se izplačajo dne 1. aprila nove uradniške doklade za april, januar in polovico februarja. Druga polovica februarja, marec in maj pa bi se izplačala 1. maja kakor določajo proračunske dvanajstine.

Naenkrat pa je finančni minister dr. Kumanudi brzojavno ukinitel v zakonu o dvanajstih določeno izplačilo draginjskih doklad in odredil, da se izplačajo iste sa-

mo za april, za nazaj pa ne. Dr. Šavnik se je seveda takemu postopanju čudoma čudil. Poslal je fin. ministrstvu brzojavko, v kateri se sklicuje na zakon o dvanajstih in v kateri pove, da je do 27. t. m. ukrenil za izplačilo vse potrebno, in da svojih ukrepov do 1. aprila absolutno ne more izpremeniti, ker bi nastala v upravi zmešnjava in bi uradniki 1. aprila ne dobili niti svoje plače. Dr. Kumanudi pa je nato z drugo brzojavko vztrajal na svojem stališču, in uradniki 1. aprila ne bodo dobili doklad za nazaj.

V finančnem odboru je vzbudil ta dvo-boj med najboljšim fin. uradnikom države in med nezmožnim fin. ministrom splošno pozornost. Demokratije in dr. Kumanudi so ogorčeni in zahtevajo, da se delegat dr. Šavnik vsled svojega odločnega nastopa kaznuje ter se proti njemu naperi disciplinarna preiskava. — In tako bo mesto izplačila draginjskih doklad uradnikom prišla na dnevni red — disciplinarna preiskava.

Vsi ostali slovenski krogi obsojajo postopanje dr. Kumanudija, ki očitno nima nikakega pojma o tehničnem izvrševanju nakazil, meneč, da se načrti lahko izpremenijo čez noč, ne da bi trpelo poslovanje in uprava. Finančni delegat dr. Šavnik pa ima lahko mirno vest, ker je postal po zakonu, v ničemur kršeč službenih predpisov. Opozorilo, ki ga je dr. Šavnik brzojavno poslal dr. Kumanudiju, ni bilo samo nujno potrebno, marveč je bil dr. Šavnik naravnost dolžan opozoriti svojega ministra na kvarljive posledice njegovega postopanja.

Obtožba generala Zečevića.

Belgrad, 29. marca. (Izv.) Na današnji seji parlamenta se je začela razprava o obtožbi bivšega vojnega ministra generala Zečevića. General Zečević je poslal zbornici pismen zagovor, v katerem navaja, da je bil novembarski vpoklic rekrutov iz zunanjepolitičnih zapletljajev na podlagi sklepa ministrskega sveta nujno potreben, za prevoz, prehrano in preskrbo vpoklicanih so bile izdane od vojnega imniststva pravočasno vse potrebne uredbe. Res je, da se niso izvršile in da so novinci trpeli škodo na zdravju, krive pa so podrejene vojaške oblasti, ki niso navodil vojnega ministrstva izpeljale. Zoper te krive je hotel general uvesti najstrožjo preiskavo, kar pa mu je bilo onemogočeno, ker se je nahajal v demisiji.

Poslanec Gjonović dokazuje, da je katastrofo zakrivil vojni minister in da je odgovoren sam zanj.

V imenu Jugoslovanskega kluba je govoril posl. dr. Mazzi, ki je poudarjal, da nekdo mora biti odgovoren za grozno nesrečo. Pomrlo in obolelo je vsled skrajne ma-

lomarnosti in brezbrčnosti vojaških oblasti več mladih fantov, kakor v veliki bitki. Novince so prevažali sredi najhujšega mraza po več dni v nezakurjenih vagonih, dali jim niso ne hrane, ne obuvice in ne obleke, da, še slame ne. Enako se je godilo ubogim fantom, ko so dospeli v vojašnice, kjer se jim še danes ne godi mnogo bolje. Ako se izgovarja general Zečević na ekscesarja Karla, na Albanijo itd. in da je izdal pravočasno potrebna navodila podrejenim oblastem, je treba poudariti, da bi bil moral z vpoklicem novincev počakati toliko časa, da bi se bile njegove uredbe tudi dejansko izvršile. Ker tega ni storil, je v prvi vrsti on odgovoren za katastrofo, nato pa šele podrejene oblasti. Nato je govoril za obtožbo zemljoradnik Lazić, za njim pa dr. Ivanić, ki je poudaril, da je prav, da spravimo taka vprašanja v javnost. Ko je šlo za obtožbo komunističnih poslancev, je bila zbornica enodušna, kar bi moralo biti tudi v današnjem slučaju. Radikal Gjurčić govori proti obtožbi. — Razprava se je prekinila in se nadaljuje jutri.

Ruske monarhistične zarote.

Berlin, 29. marca. (Izv.) Tukaj se nahajajoči vodja ruske stranke kadetov Miljukov je imel v dvorani »Filharmonije« predavanje. Nakrat je začelo nekaj mladih mož naglo streljati iz samokresov proti predavalni mizi. Miljukov je ostal nepoškodovan, pač pa se je zgrudil pod kroglo smrtno zadet bivši voditelj kadetov Lebakov. Atentariji so streljali vse križem, tudi po občinstvu. Nastala je grozna panika. Več oseb je lahko in težko ranjenih. Policijske zaslubiše so dognale, da so izvršili napad bivši ruski častniki, monarhisti, ki ne kažejo nobenega kesanja.

Berlin, 29. marca. (Izv.) Kakor doznava »Vossische Zeitung«, so ruski monarhisti nameravali umoriti Miljukova in celo vrsto drugih političnih oseb. Umor Miljukova naj bi bilo znamenje za ostale napade. Glavni atentator poročnik Žabelski-Bork je pri zaslišanju priznal, da je smatral za cilj svojega življenja, umoriti preganjalce in blatilce ruske carske dvojice. V zvezi z atentatom na Miljukova je policija razgnala danes opoldne sestanek

ruskih monarhistov v nekem lokalu na Nollendorfskem trgu. Redarji so udeležence tega sestanka aretirali in jih odvedli na policijsko ravnotejstvo.

Zamotan položaj.

Belgrad, 30. marca. (Izv.) Ker nista niti parlament niti zakonodajni odbor do 28. marca rešila zakona o administrativni razdelitvi države, je nastal precej zamotan položaj. Veliko število radikalcev je zato, da se to vprašanje odloži in da se potem v teh točkah izvrši revizija ustave v soglasju s Hrvati in Slovenci.

Današnja predborza.

Zürich, 30. marca. (Izv.) Na današnji predborzi notirajo: Pešta 0.57, Berlin 1.58, Italija 26.15, London 22.50, Newyork 515, Pariz 46.25, Praga 9.37, Dunaj 0.0675, Zagreb 1.56, Varšava 0.13, Holandsko 194.25, n. a. K 0.07.

Dunaj, 30. marca. (Izv.) Danes notirajo na predborzi: Zagreb 22.625, Italija 384, Praga 140.75.

Nov delavski zakon na Češkem.

Praga, 29. marca. (Izv.) V pomladanskem zasedanju parlamenta bo češkoslovaška vlada predložila narodni skupščini novo-velo k zakonu o šurnem delavniku. Novela bo stari zakon le izpopolnila. Po določbah te zakonske novele so delodajalci dolžni objaviti na vidnih mestih začetek in konec delovnega časa, čas odpočitka, ki se ne všteje v delo. Dalje morajo natančno določiti začetek 32 urnega odpočitka bodisi za celokupno delavstvo, bodisi samo za en del, zlasti v podjetjih, kjer se dela v šifih. Nadurno delo se plačuje povsod z najmanj 25 odstotnim poviškom običajne mezd. Kadar gre za nadurno delo, potrebno vsled vsip nepredvidenih katastrof ali pa vsled koristi splošnosti, ga sme urediti in dovoliti pristojno nadzorstvo in urediti plače nadurno delo je prepovedano vsem ženskam in tistim moškim, ki še niso dopolnili 18. leta. Le v izrednih slučajih v kovinski, steklarski in papirni stroki kakor tudi v mlinskih in sladkornih tovarnah se smejo uporabljati pri nočnem delu tudi mladeniči od 16. do 18. leta. V izrednih slučajih sme dovoliti minister za socialno politiko nočno delo tudi moškim, ki so stari pod 18 let. Ministrstvo za socialno politiko bo izdelalo v najkrajšem času seznam podjetij, v katerih je za prehodno dobo dovoljeno tudi nočno delo ženskam, ki so stare nad 18 let. To bodo predvsem podjetja, ki izdelujejo fabrikate iz lahko pokvarljivih surovin.

Poseben novelin oddelček obravnava varstvo mater. Ženske, ki stoje po zdravniški ugotovitvi 6 tednov pred porodom, smejo prekiniti delo za teh 6 tednov in za 6 tednov po porodu, skupaj torej 3 mesece. Med tem časom se ženski delo ne more odpovedati. Ako se izkaže, da ženska vsled materinstva tudi zanaprej ni še delazmožna, se ji mora dovoliti novo prekinjenje dela. Matere, ki doje svoje otroke med delom, imajo pravico do 2½urnega odmora. Zakon stopi v veljavo s 1. julijem 1922.

Ljenin živi.

Včeraj smo opozorili čitatelje, da so vesti ostalih listov o boleznih in smrti Ljeninovi najbrže prezgodnje. Današnja poročila iz Rusije pa poročajo, da je Ljenin 27. t. m. otvoril v Moskvi, burno pozdravljen, enajsti vsruski strankin zbor. Ljenin je izjavil, da je glavni cilj zbora, ojačiti enotnost v stranki in določiti smernice sodelovanja s komunističnimi strankami zapada. Glede genovske obnovitvene konference je izjavil, da se Rusi konference ne udeležijo kot komunisti, marveč kot trgovci. V nadaljnjem izvajanju je očrtal smernice ruske gospodarske politike.

Pariz, 29. marca. (Izv.) Ruska delegacija za genovsko konferenco je določena. Načelnjuje ji komisar za zunanje posle Čičerin.

„Novi čas“

bo veljal vsled velike podražitve tiskarne od 1. aprila 1922 dalje:

V Jugoslaviji:

na mesec	K 30.—	Din 7.50
na četrto leto	K 90.—	Din 22.50
na pol leta	K 180.—	Din 45.—
na celo leto	K 360.—	Din 90.—

Samo sobotne številke veljajo na celo leto K 70.— Din 17.50.

Posamezne številke v prodaji K 2.— 50 p.

Za inozemstvo:

na mesec	K 50.—	Din 12.50
na četrto leto	K 150.—	Din 27.50
na pol leta	K 300.—	Din 75.—
na celo leto	K 600.—	Din 150.—

V »VARSTVO« RUSKE DELEGACIJE.

Milan, 30. marca. (Izv.) Italijanska vlada je vse potrebno ukrenila za varstvo ruske delegacije na genovski konferenci. Delegacija bo nastanjena v hotelu »Imperial« v Rappalu, ki ga bo čuvalo 200 karabinerjev in konjenikov. 5. aprila se sestane Lloyd George z italijanskim ministrskim predsednikom, ki bo v Milanu pričakoval in sprejel tudi ostale udeležence.

Zmede na Reki.

Kraljevica, 29. marca (Izv.) Dejstvo, da je zadnje dni dospelo na Reko več politikov iz Italije, je tukaj vzbudilo pozornost in pomisleke. Med drugimi je došel tudi profesor Orelli, ki se shaja s člani manjšinske reške konstituantne in z zastopniki oborožene sile. Sodijo, da so ti ljudje prišli na Reko z namenom, da rešijo na kakršenkoli način zamotani položaj, v katerega je prišlo reško vprašanje zaradi postopanja združenih nacionalistov. Sestanki se vrše v Opatiji in na Reki. Včeraj je bil v Opatiji sestanek z manjšinsko konstituantno in z nekaterimi znanimi voditelji. Že na vse zgodaj so dali parolo, da ne sme nihče manjkati. Ne ve se, katere vplivne osebe iz Italije stoje za celo stvarjo. Popolnoma gotovo je, da pripravljajo Zanellovi nasprotniki močno kampanjo, ki naj se vodi brez ozira na način boja, če treba tudi s falzifikati. To se da sklepati tudi iz včerajšnje izjave profesorja Susmela, ki je dejal, da bo v štirih od petih dneh Zanella razkrinkan, in da ga bodo zapustili celo hrvaški listi. Med tem pa je javna varnost na Reki kljub izjavi italijanskega ministrskega predsednika Facte vedno ista. Doznava se, da je nekaj zastopnikov manjšine z Betolijem na čelu odpotovalo v Rim, kjer bodo zahtevali, naj se odpokličejo z Reke pred kratkim tjakaj došli alpinci in naj v mestu ostanejo le še karabinjerji. Včeraj so imeli fašisti sejo, na kateri so razpravljali o položaju. Izjavili so, da hočejo storiti vse prejšnje, kot odstraniti se z Reke. Govori se, da so fašisti najeli nekega Jugoslovana (?), ki naj zasleduje Zanello.

Bremena Nemčije.

Berlin, 29. marca. (Izv.) Državni zbor je danes nadaljeval razpravo o vladni izjavi. Minister za zunanje stvari dr. Rathenau je med drugim izjavil: Končna odločitev reparacijske komisije je ves svet razočarala. Poincarejeva politika je imela povsod uspeh. Najmočnejšo silo na svetu, Francijo, je strah pred napadom Nemčije, ki je tako popolnoma razorožena, da ne more vzdrževati miru v lastni državi. Vedno bolj se ugotavlja, da je vedno slabše stanje naše valute pripisati neprestanemu tiskanju bankovcev. Pozivljam vsakega poznavalca gospodarstva, naj mi pove pot, kako naj država s pasivno plačilno bilanco more trajno plačevati v zlatu brez tujega posojila, pri tem pa naj ostane njeno gospodarstvo nedotaknjeno. Nadaljnja zmota v naziranju inozemstva tiči v vprašanju naših davčnih bremen. Tretja zmeta je, da nam vedno zatrujejo, da je naše gospodarstvo polno zaposleno in da nimamo brezposelnih. Odgovor na to sem podal v Cannesu in ponavilam: Do sedaj smo plačali nad poldruho milijardo zlatih mark vojne odškodnine. To odgovarja delu, ki ga vrši en milijon nemških delavcev na leto. Še nevarnejše so znane na političnem polju, od katerih hočem navesti samo dve: Nemčija ni plačala in ne more plačati in Nemčija ni razorožila in ne mara razorožiti. Približna cenitev po da neizpodbitno sliko o celotni vsoti, ki jo je Nemčija doslej plačala. Naše dajatve znašajo od prevrata sem do danes 45,7 milijard zlatih mark. K tej vsoti pride še izguba Zapadne Prusije in Gornje Šlezije, vsled česar znašajo naše dajatve nad 100 milijard zlatih mark. Nemčija je dala take dajatve, kakor doslej noben narod v zgodovini.

Politični dogodki.

Zopet kriza v vladi. Dne 29. marca je ministrski svet imel sejo, na kateri je razpravljalo o zahtevi opozicije, da naj general Zečević stavi pred sodišče radi znanih dogodkov ob priliki vpoklica rekrutov. Ministrski svet je po daljši debati sklenil nastopiti proti tej zahtevi, ker so bile storjene vse odredbe generala Zečevića v sporazumu z ministrskim svetom in bi toraj v slučaju, če se dokaže sploh kaj

krivice Zečeviću, morali vsi ministri pred sodišče. Vsled tega bo minister za notranje zadeve dr. Marinković dal tozadevno pojasnilo, da bo vlada odredila najstrožjo preiskavo in kaznovala krivice, ki so po njenem mnenju razni podrejeni funkcionarji. O stvari so razpravljali tudi vladni klubi. Radikali so odločno proti izročitvi, dočim se drže demokrati precej rezervirano. Cela zadeva je v parlamentarnih krogih vzbudila veliko zanimanja. Govori se tudi, da je pozicija vojnega ministra generala Vašiča precej otežkočena, ker je podal na interpelacijo o vpoklicu rekrutov odgovor, ne da bi ga preje objavil ministrskemu svetu. Radi prečitavanja nekega njegovega akta brez njegove vednosti je bajje že podal demisijo. Situacijo skušajo izriniti predvsem belorokci, ki na vse pretege agitirajo proti Vašiču in bi se radi zopet polastili nekaterih vplivnejših mest.

+ Vlada in upravna razdelitev države. Kakor znano, je funkcijška doba odboru za upravno razdelitev države 28. t. m. potekla. Zadevo mora po ustavnih določilih rešiti sedaj vlada najkasneje do 28. aprila t. l. Med tem pa sta vstala hrvaška demokrata dr. Rojc in dr. Tomljenović ter rotita koalicija, naj upravne razdelitve ne izvrši, ako hoče Jugoslaviji dobro, marveč naj se sporazume s Slovenci in Hrvatimi. Enako stališče zavzema dr. Trumbić, ki je po najnovejših belgrajskih poročilih prevzel nekako misljo, da zbliža v vprašanju upravne razdelitve države sloven-hrvaške opozicijske v vlado. Pravijo, da bo Nikola Pašić poziknil najti sporazum s Hrvati, Slovenci in Protičevićem krilom. — Ako se spomnimo, s kako brezobzirnostjo vodi g. Pašić že eno leto in pol nasilno velesrbsko centralistično politiko, ne bomo tudi to pot mnogo verjeli v Pašičevo odkritosrčnost. Morda se bo spustil v razgovore z opozicijalci, da bo še enkrat proglasil nesprejemljivost njihovih načrtov. Nato si bo pa cinčno umil roke, rekoč: »Posledice naj pridejo nad vas in vaše otroke.«

+ Razkroj v socialdemokratski stranki. Pod tem naslovom piše današnja »Jugoslavija«: »Naprej« z včerajšnjim datumom je prinesel v svojem uvodniku neko razmišljanje o slovenski kulturi. Značilno je, da napada v tem uvodniku unionsko klet in neke njene obiskovalce. Znano je namreč, da hodi med te obiskovalce, kadar je v Ljubljani, socialdemokratski poslanec dr. Milan Korun. Poučeni pripovedujejo, da nastopa proti poslancu Korunu ostra struja, ki si je poiskala duška v napadu na unionsko klet.«

+ Groza potaplajočih se. Demokrati čutijo, da jim bije zadnja ura. Stranka centralističnih izkoriščevalcev slovenskega ljudstva se potaplja. Sedaj se love njihova glasila za bilke in hočejo s krikom privabiti ljudi, da jim pomagajo. Zasebni nameščenci, železničarji, občinski svet, narodni socialisti, socialdemokrati — vse naj gre pomagat »Jutrovcem« pred potopom. S strašilom »klerikalizma« hočejo uveriti lačne želodce, da so siti, in z »brezdomovinskimi klerikalci« hočejo opravičiti popolno obubožanje slovenskega ljudstva radi nesrečne demokratske davčne politike. Mi pa pravimo, da se tega vpitja nihče več ne boji. Kdor pa bo iz strahu pred tem demokratskim vpitjem rušil enotno fronto celokupnega slovenskega ljudstva v boju proti demokratom, tega bo zadela ista usoda ko demokrate same!

+ To pa je korupcija! Ko so listi prinesli vesti, da je dalo ministrstvo za socialno politiko pasivnim krajem v Sloveniji na razpolago 8 milijonov kron, katere je dr. Žerjav brzojavno predlagal razdeliti med demokratske in socialdemokratske gospodarske organizacije, je takoj prišlo »Jutro« in udarilo z loparjem po Gospodarski zvezi, češ, da je le-ta prejela od vlade za prehrano 3 milijone kron, ki pa jih je dala bogve kam itd. Gospodarska zveza v današnjem »Slovenec« ugotavlja, da je od kredita 3 milijonov kron vrnila polovico ministrstvu, ki je to zahtevalo, ostalo polovico pa vlada še ni zahtevala. Gospodarska zveza pa nasprotno ugotavlja, da je dobil

»Ekonom« te dni od poljedelskega ministrstva 25 vagonov galice po 16 K za kg, katero prodajajo samostojnim in demokratom po 22 K za kg, drugim pa po 28 K kg. »Ekonom« bo tako samo od svojih političnih pristašev zaslužil milijon. — K temu moremo reči le: To pa je res pravcata korupcija!

Dnevni dogodki.

— Zamenjava tujih valut po uradnem kurzu. Uradno se poroča: Z ozirom na prošnjo glede zamenjave po ugodnem uradnem kurzu, kakor je dovoljena v prid visokošolcem na inozemskih univerzah glede fr. frankov in nekaterih drugih tujih valut, tudi za češkoslovaške krome, se naznanja, da je zamenjava češkoslovaških kron dovoljena visokošolcem v inozemstvu po zakonu, in sicer medicincem, ki absolvirajo svoje študije leta 1923., vsem drugim pa, ako absolvirajo svoje študije leta 1922. Vsi ti morajo vložiti tozadevno prošnjo.

— V kvar železničarstva. Zveza jugoslovanskih železničarjev je priobčila v »Jugoslaviji« in »Jutru« danes izjavo, iz katere je razvidno, da je ZJŽ izstopila iz železničarske koalicije. V izjavi, ki je bila izdana po soglasnem sklepu seje osrednjega odbora ZJŽ z dne 28. marca 1922, ne navaja nič drugega kakor stare grehe Beltramove, ki so že itak znani vsem železničarjem. Ta soglasen sklep nam jasno kaže, kak duh vlada v osrednjem odboru ZJŽ. Nam je to prav. Zdej železničarji saj enkrat vidijo, kako je pri Zvezi, posebno če upoštevajo, s kako slastjo ravno centralistično »Jutro« preleva to zvezarsko izjavo. Sedaj smo še samo na to radovedni, koliko članov od »Zveze« bo ta »soglasni sklep« osrednjega odbora odobraval? Dobro bi bilo, da se osrednji odbor ZJŽ s tov. Blažem Koroščem na čelu predstavi celokupnemu železničarstvu v soboto zvečer v Mestnem domu, kjer bo gotovo žel odobravanje tudi od drugih železničarjev, ne samo od svojih članov. Mi pravimo: kdor hoče delati razdor v trenutku, ko je treba največje sloge in solidarnosti, bo gotovo dobil tako plačilo od železničarjev, kakor ga zasluži!

— Smrtna nesreča. Hrastnik. V torek ponoči je povozil vlak v Hrastniku inženjerja Barivirca in mu odrezal desno nogo nad kolonom. Šele čez tri ure mu je došla pomoč, na kar so ga prepeljali v Ljubljano v bolnišnico, kjer je včeraj umrl. Pogreb bo jutri v petek dne 31. marca.

Ljubljanski dogodki.

Ij Kap je zadela danes zjutraj staro oskrbnico javnega stranišča na Krekovem trgu.

Ij Ponesrečene demokratske intrige. Sinoči se je v Mestnem domu vršil občni zbor strokovnega Društva zasebnih nameščencev. Demokrati so hoteli to društvo dobiti v svoje roke, da bi to nepolitično strokovno organizacijo zasebnih nameščencev lahko zlorabljali v svoje strankarske namene. Že par dni se je po Ljubljani govorilo, da je gotova stvar, da pride društvo v demokratske roke. Na vse svoje somišljenike so demokrati poslali pozive, naj se občnega zbora gotovo udeležijo. Govori se celo, da so demokratski šefi pritiskali na uslužbence, naj se gotovo udeležijo občnega zbora. Zato je umljivo, da so bili zmage gotovi. Toda pri volitvah je sinoči dobila njihova lista 57 glasov, nasprotna lista pa je dobila 159 glasov. Ta izid je navzoče demokrate seveda strašno poparil. Društveni člani pa so s tem pokazali, da hočejo strokovno društvo ne pa podružnice demokratske politične stranke.

Ij Potreba preuredbe šolskega pouka. Družinski oče nam piše: Odkar je vojna prevrgla prejšnji red v šolskem pouku, nosijo naše ulice in bližnja okolica posebno obeležje: Sredi najlepšega delavnega popoldneva vse vrvi pohajkujoče in igrajoče se šolske mladine. To traja vse po-

poldne do mraka in še dalje. Človek se ne hote vpraša, kdaj se vendar ta mladina kaj uči? Včasih ni bilo tako; mladina je bila tudi popoldne v šoli, potem pa se je učila. Pač je hodila tudi na izprehod in se igrala, a samo ob gotovem omejenem času. Tedaj si dijaka že po vsem njegovem nastopu, resnem in dostojnem, na prvi pogled spoznal in ločil od ostale mladine. Danes si v zadregi, da ločiš malega dijaka od pouličnjaka. Starši, ki vedo, da srednja šola ni šala in da se je treba vsakemu resno truditi, da obvlada znanje, ki ga ona nudi in o katerem mora potem polagati izkušnjo — imajo s svojimi otroci največje muke. Ob sebi je umevno, da je živahnemu dečku, ki vse naokolu vidi in sliši svoje tovariše igrati se in noreti, težko ostati pri knjigi. Na opomine staršev, naj se uči, naj skrbno napravi šolske naloge, se vedno sklicuje na druge, češ: »Zakaj se pa drugi otroci celo popoldne igrajo in se še pol ure ne učijo?« Po vsej pravici se v proforskkih krogih navaja kot en vzrok slabih uspehov na šolah popoldnevni šolski pouk. Mladina popoldne ubije z zabavo, s športom in norostmi, zvečer je pa glava polna popoldanskih doživljanj, šola ji je nekaj daljnega in tujega. Razen tega je telesno utrujena in za naporno duševno delo nesposobna. Naslednji dan misli zopet le na popoldanski izlet, igro, šport. Razstresena je in šolski predmeti ji ne morejo izlepa izbiti zanimanja. Ob 11. uri je mladina tudi telesno utrujena, lačna in nikakor več sposobna za resno duševno delo. Saj je znano, da celo pri ročnem delavcu delavna sila po enajsti uri znatno popusti in da se v zadnji dopoldanski uri najmanj stori. Sedaj pa se šolski pouk vleče celo do 1 ure popoldne! Zato je pa potem celo popoldne prosto. Mladina si ga pošteno privoščijo, kako, smo videli gori. Ne bo drugače, kakor da se tudi za mladino uvede zopet celodnevni delavnik. Ker pa mladina vsekakor neobhodno rabi tudi rednega vsakdanjega gibanja na prostem in razvedrila, naj se pouk uredi tako, da se učenec izven šole ne bo preoblagal z nalogami in učenjem. Ako se v šoli čas dobro porabi, se da v 5—6 urah dnevno pač dokaj doseči, tako da more ostati učenca ostali čas več ali manj neprikrajan za oddih. Telovadba naj bi se v šoli gojila izven rednih ur šolskega pouka. — Pa še nekaj! Po srednjih šolah je mnogo izkvarjene mladine, iz katere se rekrutirajo repetenti. Ta mladina je resna nevarnost in cokolja za sošolce. Treba bo misliti na temeljito izčiščenje šole in prizadete mladine. Starši, ki jim je resno do tega, da jim otroci v šoli ostanejo in napredujejo, bodo potem bolj skrbeli, da svojim otrokom pravočasno pristrizhejo peroti. — Sola je dragocen zaklad ljudstva, zato je treba, da se za njen prospeh vsi zanimamo in zavzamemo. O njeni dobrobiti naj se javno razpravlja. Iz tega razloga sem se oglašil s svojim mnenjem. Naj povedo svoje še drugi.

Ij Tatvina v kavarni. Dr. Vendelinu Meglerju je bila dne 20. t. m. med 7. in pol 8. uro zvečer v kavarni »Union« s stojala ukradena dolga zimska suknja, vredna 12 do 16 tisoč kron.

Naša društva.

d Orel — Rimske toplice ima izredni fantovski sestanek v nedeljo 2. aprila ob 11. uri dopoldne. Važno in obvezno za vse člane. Bog živi! — Predsednik.

d Prosveta Krakovo—Trnovo. Jutri v petek ob 7. uri zvečer v navadnih prostorih zanimivo predavanje. Vsi člani vabljeni!

d »Ljudski oder«. V nedeljo, dne 2. aprila ob pol 8. uri zvečer ponovi »Ljudski oder« na splošno željo občinstva narodno igro s petjem »Deseti brate«. Predprodaja vstopnic se vrši v nedeljo 2. aprila, na dan predstave od 9.—12. ure dopoldne in od 3. ure naprej v pisarni »Ljudskega odra«, Ljudski dom, I. nadstropje.

Izdaja konzorcij »Novega Časa«. Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar. Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Tunel.

Roman. Spisal Bernhard Kellermann. — Poslovenil Peter Mlakar.

Dosamezne vlade bi bile prisiljene, prihrditi gradnji tunela, da, on, Mac Allan, bi jih prisilil, da bi pustile papirje tunelskega sindikata na svoje borze — ako ne bi hotele, da oškodujejo svojo industrijo za tisoče milijonov.

»Tunel v Berinškem prelivu, ki so ga začeli pred tremi leti,« je dejal Allan, »tunel Dover—Calais, ki se konča še letos, sta zadostno dokazala, da vrtanje podmorskih tunelov ne dela moderni tehniki nobenih težav. Tunel Dover—Calais meri približno pedeset kilometrov, moj tunel okoli pettisoč. Moja naloga je samo v tem, da posloviem delo Angležev in Francozov; tudi mi niso neznane večje težkoče. Toda Vam pač ni treba šele povedati: kamor človek današnjih dni more postaviti stroj, tam je doma. V denarnem oziru zavisi od Vašega prihrdila, ali se projekt izvrši. Vašega denarja ne potrebujem — kakor je dejal Hobby — kajli tunel bom gradil z ameriškim in evropskim denarjem, z denarjem eelega sveta. Da je tehnično mogoče tunel dovršiti v petnajstih letih, je uspeh moje iznajdbe, ki jo poznate,

uspeh alanila, trdega jekla, ki je samo za eno stopinjo mehkejši od diamanta. Z njim je mogoče sekati najtrši kamen, iz njega lahko izdelate čisto poceni neomejeno število svedrov poljubne dolžine.«

Avditorij je sledil. Zdela se je, da vse spi, toda baš lo je značilo, da so začeli možgani svoje delo. Večina sivih in belolasih temen se je sklonilo, samo dva, trije v polu se blesteči obrzi so uprli pogled v nebo, kjer so migljale zvezde kot steklene črepinje. Nekdo je vrtil cigaro med sesajočimi usnami ter mežikal v Allana, drugi je oprl na dlan kimal zamišljeno predse. Skoraj iz vseh oči je izginil dobrodušni otroški izraz ter se umaknil zamišljenemu, zasenečenemu ali pošastno čuječemu pogledu. Mrs. Brown je vsesala svoj pogled na Allanove usne in okoli usnen ji je igral oster, zasmehljiv, skoraj hudoben izraz. Možgani vseh teh tridesetih gospodarjev sužnjev so se razmajali; Allan jim je vbijal svoje ideje in dokaze, da so običali v njih kakor zagovozde. Denar je mislil, železo, jeklo, baker, les, premog. Ta Allanova namera ni bila navadna. Vredna je bila, da se premisli in prefrase. Tak projekt se ne najde vsak dan na cesli. In ta Allanova reč ni bila lahka. Tu ni šlo za par milijonov mernikov pšenice ali svežnjev bombeža, ne za tisoč delnic kralja Edvarda, tudi ni

v Avstraliji. Slo je za mnogo več! Za nekatere je pomnil Allanov načrt kopo denarja brez posebne nevarnosti za železo, jeklo in premog. Zanje je bila odločitev šala. Za druge je pomenil temo denarja pri veliki nevarnosti. Toda v tem hipu je šlo za to, da zavzamejo svoje stališče. Stališče! Kajli šlo je pri tem še za nekaj usvarjajoč in uničujoč preko zemeljske oble kakor zlata pošasti! Lloyd je prav dobro vedel, kaj dela, in ta Allan je bil samo polisnjen v ospredje, mistič, da sam politika. Zadnje tedne so se izvršile v Wallstrechu velike transakcije v rudniških podjetjih in papirjih težke industrije. Zdej so vedeli, da je bil Lloyd, ki je politisnil po svojih trapih svoje armade naprej.

Bilo je jasno kakor na dlani, da je bil Lloyd, ki je v tem hipu sedel v svojem zaklopu ter molzel svojo cigaro, udaril že pred tedni, in ta Mac Allan je bil le njegova pest! Lloyd je bil vedno prvi, vedno je imel že najboljšo šlevilke zasedene, ko je začela splošna tekma. Toda bil bi še čas vsaj nekoliko ga dohiteti. Trebalo bi še nocoj lakoj po zborovanju prebičali svet z brzjavijo. Jutri zjutraj seveda bi bilo že mnogo prepozno.

Treba je bilo zavzeti stališče...